Posudek

na rigorózní práci, kterou napsal Mgr. Josef BŘEČKA a nazval ji:
Živnost fiakristická a drožkářská v Praze 19. a 20. století. Praha 2011, 229 stran.

Doktorand svoji práci rozdělil do šesti/čtyř kapitol, které nazval: *Úvod* (s. 2-4), *Zrod a vývoj profese fiakristy a drožkáře* (s. 7- 65, dále členěno do čtrnácti oddílů, převážně chronologicky uspořádaných), *Právní rámec fiakristického a drožkářského podnikání* (s. 66-107), *Provozování živnosti* (s. 108- 175, dále členěno do sedmi oddílů), *Rentabilita provozu* (s. 175-213), *Závěr* (s. 214-226), *Příloha* (s. 227-228), *Seznam obrazových příloh* (s. 229) a obrazové přílohy, autor nakonec vložil i CD zřejmě s texte této rigorózní práce.

Pokud jde o úpravu přeložené rigorózní práce, je nutno říci, že jí autor věnoval odpovídající péči. Text je upraven do bloku, pouze s. 213-214 jsou zařezány na levou osu. Stručné poznámky, resp. Odkazy na literaturu a prameny jsou psány na příslušné stránce pod čarou.

Práce je psána v kultivované češtině, prohřešků proti normě českého jazyka je málo, i když jsou (např. s. 2: „v žité, místo vžité, s. 24 „i do měta samého“, s. 40: vozidla… byly schopné, s. 157: ani sněhové kalamity jim nezabránili…“., s. 167: tehdejší zkratka československé měnové jednotky nebyl kč, ale Kčs, s. 199: správná zkratka měnové jenotky tehdy byl Kč, nikoliv „kč“, s 201: „rove“ asi má být „v roce“, s. 209: „nebližší“ místo nejbližší, s. 212: „se vznikem československé republiky“).

Tématicky se práce dělí vlastně do tří bloků. První (kapitola II.) je výklad o zrodu a vývoji profese fiakristy a drožkáře, druhý (kapitola III.) o právní rámci fiakristického a drožkářského podnikání a třetí (kapitola IV.), který se nejvíce blíže podstatě práce, je výklad o provozování živnosti či živností.

Již úvod (kde autor vysvětluje základní pojmy tématu, s. 3-4) naznačuje, že autor píše svoji práci se zaujetím a se znalostí problému, což však nevylučuje určité nedostatky, tu více či méně podstatné. Např. již v Poděkování projevuje určitou nedůslednost. Na s. 5-6 jmenuje některé své informátory křestním jménem a příjmením, některé pouze příjmením. Jméno „Hrabě Kinský Radoslav“ jsem marně hledal v příslušných onomastických slovnících, pokud chtěl autor napsat „hrabě Kinský Radoslav“, tak musím poznamenat, že již v roce 1918 byly zrušeny šlechtické tituly a příslušný zákon nebyl dosud anulován. Nedbali na něj pouze nacističtí okupanté zbytku ČSR, dnes pokleslí novináři a pan mgr. Josef Břečka.

Kapitola II. pojednává o zrodu a vývoji profese fiakristy a drožkáře, dělí se do čtrnácti oddílů. Je to kapitola uvádějící do problematiky, je nutná, ale poněkud rozvláčná s četnými, leč nikoliv nutnými líčeními historií jiných prostředků městské hromadné i osobní dopravy (s. 15 ad: rozvleklé pojednání o silnicích, koňské dráze, veřejném osvětlení, elektrické tramvajové dráze, lodní dopravě, lanové dráze, atd.). Poněkud kuriózní je názor (s. 9), že tzv. národní obrození v Čechách začíná rokem 1781. Kapitola – ale vlastně celá práce – trpí nadbytečnými citacemi z děl jiných autorů, kterými si autor zbytečně vypomáhá (s. 20, 36, 37, 39-40 aj.) Na s. 59 se doktorand zmiňuje o Cechu fiakristů a povozníků Čech a Moravy, ale bohužel se tomuto jevu blíže nevěnuje (statuta, vznik, historie atd), ačkoliv patří plně do tématu jeho práce. Na s. 62 ale dobře srovnává české fiakristy s v fiakristy v cizině – škoda, že toto srovnání není obsáhlejší.

Kapitola III. o právním rámci fiakristického a drožkářského podnikání je významná, zde začíná jádro práce. Bylo by však namístě, kdyby autor předpisy komentoval a texty uvedl v příloze.

Kapitola IV. je v určitých partiích velice konkrétní, dělí se do sedmi pododdílů, pojednávajících o licencích, stejnokrojích, stanovištích, kočárech, koních atd., ale mnohdy autor sklouzává do etnograficko- etnologického líčení. Autor zřejmě neabsolvoval přednášky z historiografie, když na s. 124 nazývá významného českého historika a archiváře doc. PhDr. Františka Roubíka „spisovatelem“, a pravděpodobně ani z českých novověkých dějin, když dokáže na s. 125 označit Františka Josefa I. Pomalu za dobrodince národa, usilujícího mj. o česko-německé smíření. Ale i tato kapitola sklouzává do novinářského líčení (viz. např. kapitolku 7: Majitelé a kočí).

V páté kapitole o rentabilitě provozu doktorand se velice zdlouhavě snaží o hospodářsko-sociální vylíčení životních poměrů fiakristů a drožkářů, méně textu by bylo více.

Své zdroje doktorand nazval Literatura a prameny (historik však vždy uvádí Prameny a literatura) na s. 224-226. Literaturu člení na Monografie, Periodika (což však je pouze soupis novinových či časopiseckých článků), Prameny tištěné, Archivní dokumenty a Archivní fondy (což je jenom výčet názvů archivů a dalších institucí, bez odkazu na použité fondy).

Autor se zřejmě pokusil zpracovat jedno z mnoha témat alltagu. Musím přiznat, že to není špatná myšlenka, nýbrž myšlenka nosná. Práci považuji za schopnou obhajoby.

Hradec Králové 28. října 2011

PhDr. Jaroslav Šůla, CSc.